

Rolnummer 5451
Arrest nr. 68/2013 van 16 mei 2013

A R R E S T

In zake : het beroep tot vernietiging van de artikelen 61 tot 69 van de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen (betreffende titel IV van boek II en de artikelen 167 tot 173 van het Wetboek diverse rechten en taksen inzake de taks op de effecten aan toonder en de inwerkingtreding ervan), ingesteld door Isabelle Gielen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters M. Bossuyt en R. Henneuse, en de rechters E. De Groot, L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, J. Spreutels, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul en F. Daoût, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter M. Bossuyt,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van het beroep en rechtspleging*

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 2 juli 2012 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 4 juli 2012, heeft Isabelle Gielen, wonende te 9850 Nevele, Kerrebroek 90A, beroep tot vernietiging ingesteld van de artikelen 61 tot 69 van de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen (betreffende titel IV van boek II en de artikelen 167 tot 173 van het Wetboek diverse rechten en taksen inzake de taks op de effecten aan toonder en de inwerkingtreding ervan), bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 30 december 2011, vierde editie.

De Ministerraad heeft een memorie ingediend, de verzoekende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de Ministerraad heeft ook een memorie van wederantwoord ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 13 maart 2013 :

- zijn verschenen :
- . Mr. P. Malherbe, advocaat bij de balie te Brussel, voor de verzoekende partij;
- . J. De Vleeschouwer, adviseur bij de FOD Financiën, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers E. De Groot en P. Nihoul verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde partijen gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *In rechte*

- A -

Ten aanzien van de ontvankelijkheid van het beroep

A.1. De verzoekende partij doet gelden dat zij samen met haar twee zonen eigenaar is van meerdere aandelen aan toonder van twee vennootschappen met maatschappelijke zetel te Melle en dat zij op 21 december 2011 de omzetting van die aandelen in aandelen op naam heeft gevraagd. Zij wijst erop dat de gedelegeerde bestuurder heeft geantwoord dat die omzetting diende te gebeuren in het kader van een algemene vergadering voor de notaris die op 10 januari 2012 zou plaatsvinden en dat door die verdaging de bestreden belasting verschuldigd werd. Zij oordeelt dat daaruit haar belang blijkt om in rechte op te treden.

A.2. De Ministerraad betwist het belang van de verzoekende partij, omdat artikel 170 van het Wetboek diverse rechten en taksen, zoals ingevoegd bij het bestreden artikel 65 van de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen, bepaalt dat de belasting dient te worden betaald door de uitgevende vennootschappen wanneer de titels zijn neergelegd met het oog op een omzetting in effecten op naam. Hij meent

dat daaruit volgt dat de verzoekende partij geen belasting is verschuldigd, zodat zij niet rechtstreeks en ongunstig wordt geraakt door de bestreden bepalingen. Het nadeel dat de verzoekende partij zou ondergaan doordat de gedelegeerde bestuurder niet tijdig de nodige maatregelen heeft genomen om de omzetting van de aandelen aan toonder in aandelen op naam te realiseren vóór de inwerkingtreding van de bestreden bepalingen, vloeit volgens de Ministerraad niet voort uit die bepalingen, maar uit de verhouding tussen de verzoekende partij en de betrokken vennootschappen.

A.3.1. De verzoekende partij antwoordt dat uit het feit dat de vennootschap de belasting op de omzetting van effecten aan toonder dient te betalen, niet kan worden afgeleid dat zij ook de drager van de belasting is. Zij doet gelden dat de Ministerraad de belastingplichtige verwacht met de belastingbetaler. Zij wijst erop dat artikel 462 van het Wetboek van vennootschappen, zoals gewijzigd bij de wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder, bepaalt dat de eigenaars van effecten aan toonder of gedematerialiseerde effecten kunnen vragen dat deze « op hun kosten » worden omgezet in effecten op naam. Zij meent dat een belasting op de omzetting van effecten een kost is die gepaard gaat met die omzetting. De belasting op de omzetting van effecten aan toonder wordt volgens haar dus wel betaald door de vennootschap, maar gevestigd in hoofde van de bezitter van de effecten aan toonder, die om de omzetting ervan verzoekt. Zij meent dat die interpretatie ook blijkt uit het feit dat artikel 170 van het Wetboek diverse rechten en taksen erin voorziet dat de uitgevende vennootschap de belasting « betaalt » en die vennootschap aldus omschrijft als belastingschuldige en dus niet als belastingplichtige. Zij doet ten slotte gelden dat in de parlementaire voorbereiding is vermeld dat de uitgevende vennootschappen ertoe zijn gehouden de belasting « te innen » voor de omzettingen die met hun tussenkomst worden uitgevoerd.

A.3.2. De verzoekende partij meent dat de regeling aldus analoog is met die betreffende de registratierechten, waarbij de koper die rechten dient te betalen aangezien artikel 1593 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat de kosten van de akten en andere bijkomende kosten van de koop ten laste komen van de koper. Zij verwijst eveneens naar de roerende voorheffing, waarbij een vennootschap die een dividend uitbetaalt of een bank die interesten op spaartegoeden uitbetaalt, die voorheffing dient te betalen aan de Schatkist, ofschoon de houder van de aandelen en de begunstigde van het spaartegoed als « belastingplichtigen » worden beschouwd. Zij verwijst ten slotte ook naar de belasting over de toegevoegde waarde, waarbij die belasting dient te worden betaald door de verkoper, maar wordt gedragen door de koper.

A.3.3. In ondergeschikte orde, en in de veronderstelling dat de vennootschap de belasting zou dragen, meent de verzoekende partij dat zij als aandeelhouder in ieder geval belang erbij heeft dat de vennootschap waarvan zij aandeelhouder is geen ongrondwettige belasting betaalt, aangezien die betaling de waarde van haar aandelen vermindert en dus een ongunstige weerslag heeft op haar situatie.

A.3.4. De Ministerraad meent dat de vergelijking die de verzoekende partij maakt tussen de bestreden belasting en de belasting over de toegevoegde waarde niet kan overtuigen, omdat beide belastingen een verschillend karakter hebben. Hij doet gelden dat de belasting over de toegevoegde waarde een omzetbelasting is die weliswaar wordt geïnd door de leverancier van goederen en diensten, maar voor hem neutraal is omdat hij de voorbelasting die is geheven op de aan hem verleende goederen en diensten in aftrek kan brengen. Hij meent dat de te dezen bestreden belasting een tijdelijke en eenmalige heffing is die moet worden betaald door de tussenpersonen van beroep, wanneer de titels aan toonder zijn ingeschreven op een effectenrekening ten gevolge van een neerlegging door de houder ervan, of door de uitgevende vennootschappen, wanneer de titels zijn neergelegd met het oog op een omzetting in effecten op naam. Hij wijst erop dat de bestreden bepalingen niet voorschrijven dat de tussenpersoon of de vennootschap de belasting dient aan te rekenen aan de aandeelhouder.

A.3.5. De Ministerraad meent ook dat de verzoekende partij ten onrechte stelt dat zij een belang heeft als aandeelhouder. Hij doet daarbij gelden dat vennootschappen een eigen rechtspersoonlijkheid hebben en bekwaam zijn om voor hun rechten op te komen. Hij wijst bovendien erop dat er geen enkele wettelijke of reglementaire bepaling bestaat naar luid waarvan de aandeelhouders kunnen optreden tegen een belasting die door de vennootschap dient te worden betaald.

A.4. De Ministerraad voert nog aan dat het beroep kennelijk niet is gericht tegen artikel 69, eerste lid, van de wet van 28 december 2011, aangezien die bepaling geen betrekking heeft op de belasting op de omzetting van effecten aan toonder en aangezien er in het verzoekschrift geen grieven tegen worden aangevoerd.

Ten gronde

Wat het eerste middel betreft

A.5. De verzoekende partij voert een eerste middel aan, afgeleid uit de schending door de artikelen 167 en 168 van het Wetboek diverse rechten en taksen, zoals ingevoegd bij de artikelen 62 en 63 van de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen, van de artikelen 10, 11 en 172 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de richtlijn 2008/7/EG van de Raad van 12 februari 2008 betreffende de indirecte belastingen op het bijeenbrengen van kapitaal.

A.6. De verzoekende partij is van oordeel dat de bestreden bepalingen een niet te verantwoorden verschil in behandeling in het leven roepen tussen, enerzijds, de personen die hebben ingeschreven op effecten op naam of op gedematerialiseerde effecten, die het voordeel genieten van het verbod om indirecte belastingen te heffen op het bijeenbrengen van kapitaal zoals voorzien in artikel 5, lid 2, van de richtlijn 2008/7/EG en, anderzijds, de personen die hebben ingeschreven op effecten aan toonder, die niet het voordeel genieten van het voormelde verbod. Zij meent bovendien dat de bestreden bepalingen een tweede niet te verantwoorden verschil in behandeling in het leven roept, namelijk tussen de personen die hun effecten aan toonder vóór 1 januari 2012 hebben omgezet, die genieten van het voordeel van het voormelde verbod, enerzijds, en de personen die hun effecten aan toonder niet vóór die datum hebben omgezet, die niet genieten van het voordeel van dat verbod, anderzijds.

A.7.1. De verzoekende partij zet uiteen dat de richtlijn 2008/7/EG de richtlijn 69/335/EEG van de Raad van 17 juli 1969 heeft vervangen en dat die laatste richtlijn in haar artikel 11 een aan artikel 5, lid 2, van de eerste richtlijn identieke bepaling bevatte. Zij doet gelden dat de richtlijn 69/335/EEG een harmonisatie beoogde van de indirecte belastingen op het bijeenbrengen van kapitaal, omdat het recht op de inbreng in vennootschappen en het zegelrecht op effecten leidden tot discriminaties en dubbele belastingheffingen die het vrije kapitaalverkeer hinderden. De Europese wetgever wenste volgens haar alle indirecte belastingen op het bijeenbrengen van kapitaal af te schaffen, behoudens het inbrengrecht. Zij wijst erop dat in 2008 vervolgens werd beslist om ook het inbrengrecht af te schaffen - weliswaar op een genuanceerde wijze - omdat dit recht een ongunstige economische weerslag zou hebben op de hergroepering en ontwikkeling van ondernemingen.

A.7.2. De verzoekende partij verwijst naar de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie betreffende artikel 11 van de richtlijn 69/335/EEG. Zij haalt een arrest van 15 juli 2004 aan, waarmee dat Hof zich heeft uitgesproken over de bestaanbaarheid van de Belgische belasting op de materiële overhandiging van effecten aan toonder, wanneer het gaat om nieuwe effecten die zijn uitgegeven hetzij bij de oprichting van een vennootschap of een beleggingsfonds, hetzij na een kapitaalverhoging, hetzij bij de uitgifte van een lening. Zij wijst erop dat het Hof van Justitie van oordeel was dat, ofschoon in artikel 11 van de richtlijn 69/335/EEG slechts sprake is van de « uitgifte » van effecten, het ogenblik van de belastingheffing, in het licht van de doelstelling van het voorkomen van dubbele belasting, niet relevant is, en dat de « globale verrichting » voor het bijeenbrengen van kapitaal niet aan belasting mag worden onderworpen, dus ook niet de afgifte of aflevering van nieuwe effecten aan toonder. Zij haalt ook een arrest van 27 oktober 1998 aan, waarmee het Hof van Justitie met betrekking tot een Spaanse belasting heeft geoordeeld dat het terugbetalen van een obligatielening niet aan een belasting mag worden onderworpen, en dit op grond van een argumentatie die gelijklopend is met die vervat in het arrest van 15 juli 2004.

A.7.3. De verzoekende partij is van oordeel dat de omzetting van de effecten aan toonder, sinds de wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder, deel uitmaakt van de « globale verrichting » voor het bijeenbrengen van kapitaal, omdat die omzetting door de wet wordt verplicht en aldus onlosmakelijk is verbonden met de verrichting van de uitgifte van effecten aan toonder. Zij oordeelt dan ook dat het heffen van een belasting op die omzetting strijdig is met de richtlijn 2008/7/EG. Aangezien het in die richtlijn vervatte verbod op het heffen van belastingen voor bepaalde personen wordt nageleefd maar voor anderen niet, meent zij ook dat de bestreden bepalingen niet bestaanbaar zijn met de artikelen 10, 11 en 172 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de richtlijn 2008/7/EG.

A.8.1. De Ministerraad doet gelden dat de wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder werd aangenomen om tegemoet te komen aan het pleidooi van de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) om maatregelen te nemen die de aanwending van deze aandelen ernstig beperken of de ermee verbonden anonimiteit opheffen. Hij zet uiteen dat de voormelde wet van 14 december 2005 bepaalt dat alle effecten aan toonder die niet op 1 januari 2008 van rechtswege zijn omgezet in gedematerialiseerde effecten, in de periode tussen 1 januari 2008 en 31 december 2013 dienen te worden

omgezet in gedematerialiseerde effecten of in effecten op naam. Uit de parlementaire voorbereiding van de bestreden bepalingen leidt hij af dat de wetgever met de bestreden tijdelijke belasting de vennootschappen wou aanzetten om niet te wachten tot de in de wet van 14 december 2005 voorziene datum van 31 december 2013 om over te gaan tot de omzetting van de effecten aan toonder en dat hij aldus wou voorkomen dat de overgrote meerderheid van de vennootschappen daartoe zou overgaan eind 2013.

A.8.2. De Ministerraad is van oordeel dat de bestreden bepalingen niet tot doel hebben om vrijwillige economische of financiële transacties waarbij aandelen of leningen zijn betrokken, te raken, doch wel om de vennootschappen ertoe aan te zetten tegemoet te komen aan een vroegere antimisbruikbepaling. Hij meent dan ook dat de bestreden bepalingen niet vallen onder het toepassingsgebied van artikel 5, lid 2, van de richtlijn 2008/7/EG, dat volgens hem de verrichtingen op de primaire markt beoogt. Hij meent dat die richtlijn betrekking heeft op de uitgifte of het in omloop brengen van nieuwe effecten, en dus niet op een omzetting ervan. Volgens hem vindt de verrichting die naar aanleiding van de wet van 14 december 2005 wordt aangegaan noch op de primaire markt, noch op de secundaire markt plaats, en heeft ze bijgevolg niets te maken met het feit van het bijeenbrengen van kapitaal.

A.9. De verzoekende partij antwoordt dat artikel 5, lid 2, van de richtlijn 2008/7/EG letterlijk het heffen van eender welke indirecte belasting, van welke aard ook, op het bijeenbrengen van kapitaal verbiedt. De zogenaamde « antimisbruik »-functie van de bestreden belasting, die zou passen in de strijd tegen de anonimiteit van de aandelen aan toonder en het misbruik dat ervan wordt gemaakt, is volgens haar van weinig belang en kan het invoeren van een belasting op het bijeenbrengen van kapitaal niet verantwoorden. Dat doel zou volgens haar immers kunnen worden bereikt met andere middelen die te verzoenen zijn met de bepalingen van de richtlijn 2008/7/EG, onder meer met een verbod tot uitgifte van effecten aan toonder en een verplichte omzetting ervan, met in voorkomend geval een redelijke vervroeging van de eindtermijn voorzien in de wet van 14 december 2005. Zij doet ten slotte gelden dat de voormelde richtlijn geen enkele bepaling bevat volgens welke een in beginsel verboden belasting toelaatbaar zou worden omwille van doelstellingen die te maken hebben met de zogenaamde « antimisbruik »-functie ervan.

Wat het tweede middel betreft

A.10. Het tweede middel is afgeleid uit de schending, door de artikelen 167 en 168 van het Wetboek diverse rechten en taksen, zoals ingevoegd bij de artikelen 62 en 63 van de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen, van de artikelen 10, 11 en 172 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met het rechtszekerheids- en met het vertrouwensbeginsel.

A.11.1. In een eerste onderdeel voert de verzoekende partij aan dat de bestreden bepalingen een niet te verantwoorden verschil in behandeling in het leven roepen tussen, enerzijds, de personen die hun effecten aan toonder vóór 1 januari 2012 hebben omgezet in effecten op naam of in gedematerialiseerde effecten en, anderzijds, de personen die hun effecten aan toonder niet vóór die datum hebben omgezet.

A.11.2. De verzoekende partij herinnert aan de wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder en verwijst naar de parlementaire voorbereiding van de bestreden bepalingen, waaruit zij afleidt dat de wetgever de omzetting van de effecten aan toonder zou hebben willen bespoedigen. Zij meent dat die motivering niet kan volstaan om het voormelde verschil in behandeling te verantwoorden. Zij verwijst daarbij naar het advies van de Raad van State over de amendementen die hebben geleid tot de bestreden bepalingen, waarbij de Raad heeft geoordeeld dat met de voorgestelde bepalingen wordt teruggekomen op de door de wetgever bij de rechtsonderhorigen gewekte verwachting dat zij nog tot 31 december 2013 de tijd hadden om hun effecten aan toonder om te zetten en dat zij dat konden doen zonder dat naar aanleiding daarvan een belasting zou worden geheven, alsmede dat de in de parlementaire voorbereiding vervatte motivering niet kan worden beschouwd als een redelijke verantwoording.

A.11.3. De verzoekende partij wijst bovendien erop dat de bestreden bepalingen bekend zijn gemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 30 december 2011, en in werking zijn getreden, in afwijking van de normale termijn van tien dagen, op 1 januari 2012. Zij is van oordeel dat er, ten aanzien van de door de wetgever aangegeven doelstelling, geen reden was om die bepalingen zo vlug in werking te laten treden: indien de bestreden bepalingen in werking waren getreden na een redelijke termijn, zou dit volgens haar op geen enkele wijze afbreuk hebben kunnen doen aan het door de wetgever nagestreefde doel dat erin bestaat dat dient te worden voorkomen dat eind 2013 de overgrote meerderheid van de vennootschappen overgaat tot omzetting van de effecten aan toonder. Bovendien meent zij dat, indien het doel van de wetgever werkelijk erin bestond het proces

van de omzetting van de effecten aan toonder te versnellen, een vervroeging van de uiterste datum van omzetting zou hebben volstaan.

Zij meent dat de uiterst korte termijn van inwerkingtreding disproportioneel is ten aanzien van het nagestreefde doel en in werkelijkheid een feitelijke retroactiviteit van de bestreden bepalingen in het leven roept. Een vraag tot omzetting van effecten aan toonder in effecten op naam is immers slechts ontvankelijk indien de effecten worden neergelegd op de zetel van de emittent en geschiedt door de inschrijving van de effecten in het daartoe bestemde register, wat onmogelijk kon gebeuren op zondag 31 december 2011. Wanneer de statuten van de emittent al in gedematerialiseerde effecten voorzien, veronderstelt de omzetting in dergelijke effecten ook een neerlegging bij de rekeninghouder of een vereffeningsinstelling, wat evenmin onmogelijk kon gebeuren op zondag 31 december 2011.

A.11.4. Uit het voorgaande leidt de verzoekende partij af dat het werkelijk doel van de bestreden bepalingen budgettair van aard is en dat er geen redelijke verantwoording bestaat voor het betwiste verschil in behandeling.

A.12.1. In een tweede onderdeel van het middel voert de verzoekende partij aan dat de bestreden bepalingen een niet te verantwoorden dubbel verschil in behandeling in het leven roepen, namelijk, ten eerste, tussen de personen die effecten op naam of gedematerialiseerde effecten bezitten, die niet aan een belasting op het vermogen zijn onderworpen, enerzijds, en de personen die effecten aan toonder bezitten, die wel aan zulk een belasting zijn onderworpen, anderzijds, en ten tweede, tussen de personen die effecten aan toonder bezitten die niet vóór 1 januari 2012 werden omgezet en die aan een belasting op het vermogen zijn onderworpen, enerzijds, en de personen die andere vermogensbestanddelen bezitten en die niet aan zulk een belasting zijn onderworpen, anderzijds.

A.12.2. De verzoekende partij meent dat de bestreden belasting als een belasting op het vermogen moet worden beschouwd, vermits de omzetting van effecten aan toonder verplicht is. Volgens haar gaat het om die reden dus niet om een belasting op een verrichting. Zij meent dat de wetgever weliswaar een vermogensbelasting vermag in te voeren, maar dat zulks moet gebeuren met inachtneming van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie. Volgens haar werd dat beginsel te dezen niet in acht genomen, aangezien niet alle houders van vermogensbestanddelen aan de belasting zijn onderworpen.

A.13.1. Wat het eerste onderdeel van het middel betreft, is de Ministerraad van oordeel, met verwijzing naar de parlementaire voorbereiding, dat het vertrouwensbeginsel niet werd geschonden, omdat, enerzijds, geen afbreuk wordt gedaan aan de door de wet van 14 december 2005 geboden mogelijkheid om tot 31 december 2013 de effecten aan toonder om te zetten in effecten op naam en, anderzijds, de wet van 14 december 2005 niet bepaalt dat die omzetting belastingvrij zal zijn. Bij die laatste wet werd aldus volgens hem geen vertrouwen gecreëerd dat de verrichting in elke geval belastingvrij zou verlopen. Hij wijst erop dat, ofschoon artikel 5 van die wet bepaalt dat geen enkele kost ten laste kan worden gelegd van de rekeninghouder voor de omzetting van rechtswege, een onderscheid dient te worden gemaakt tussen « kosteloos » en « belastingvrij ». Hij meent, met verwijzing naar de parlementaire voorbereiding, dat de wetgever zich vermocht te kanten tegen het verrekenen van transactiekosten, zonder zich uit te spreken over het feit of hij al dan niet belastingen wil heffen, en dat het invoeren of verhogen van een belasting voor iedereen die zich in een bepaalde situatie bevindt niet als contractbreuk kan worden beschouwd.

A.13.2. De Ministerraad wijst daarbij op een aan België gerichte aanbeveling van de OESO om, rekening houdend met het feit dat de omzetting van effecten aan toonder pas op 31 december 2013 zal zijn voltooid, die omzetting aan te moedigen opdat de informatie betreffende de houders van effecten aan toonder zo vlug mogelijk ter beschikking zou zijn. Hij wijst erop dat de bestreden bepalingen het proces van de omzetting wel degelijk hebben versneld, en dit zonder te raken aan de datum van 31 december 2013. Hij doet ten slotte gelden dat de bestreden belasting reeds werd aangekondigd in het regeerakkoord.

A.14.1. Wat het tweede onderdeel van het middel betreft, wijst de Ministerraad nogmaals erop dat het niet de houders van effecten aan toonder zijn die worden belast, doch wel de uitgevende vennootschappen wanneer de titels zijn neergelegd met het oog op een omzetting in effecten op naam. Hij meent dat de bestreden bepalingen aldus geen vermogensbelasting invoeren in hoofde van de houders van effecten aan toonder.

A.14.2. De verzoekende partij antwoordt dat de aandeelhouders wel degelijk de last van de belasting dragen en verwijst daarbij naar haar argumentatie betreffende haar belang bij het beroep.

Wat het derde middel betreft

A.15. Het derde middel is afgeleid uit de schending, door artikel 169 van het Wetboek diverse rechten en taksen, zoals ingevoegd bij artikel 64 van de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen, van de artikelen 10, 11, 170 en 172 van de Grondwet.

A.16.1. De verzoekende partij doet gelden dat de belastbare basis een essentieel element van een belasting vormt en, overeenkomstig het door artikel 170, § 1, van de Grondwet gewaarborgde wettigheidsbeginsel in fiscale zaken, het voorwerp moet uitmaken van een stemming door de wetgever. Zij is van oordeel dat het bestreden artikel 169 van het Wetboek diverse rechten en taksen niet voldoet aan het voormelde wettigheidsbeginsel. Zij wijst erop dat die bepaling, die betrekking heeft op de berekeningswijze van de bestreden belasting, een onderscheid maakt naar gelang van de aard van de effecten aan toonder. Voor de residuaire categorie wordt de belasting volgens die bepaling berekend « op de boekwaarde van de effecten, de interesten daarin niet begrepen, te ramen op de dag van de neerlegging, door degene die de omzetting heeft bewerkt ». Volgens de verzoekende partij kan de waarde van de desbetreffende effecten aan toonder niet worden bepaald op basis van de tekst van de wet, vermits niet erin wordt gepreciseerd wat onder « boekwaarde » moet worden verstaan. Het is volgens haar niet duidelijk of daaronder de boekwaarde bij de emittent, dan wel bij de persoon die de effecten aanhoudt, moet worden begrepen. Ze ziet ook niet in hoe die boekwaarde veeleer zou moeten worden « geraamd », dan berekend.

A.16.2. Aangezien de bestreden bepaling ook een verschil in behandeling in het leven roept tussen belastingplichtigen, naargelang zij al dan niet de waarborg van het wettigheidsbeginsel genieten, is die bepaling volgens de verzoekende partij niet alleen onbestaanbaar met artikel 170, § 1, van de Grondwet, maar ook met de artikelen 10, 11 en 172 ervan, die het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie betreffen.

A.17. De Ministerraad herinnert er nogmaals aan dat de belasting op de omzetting van effecten aan toonder in effecten op naam door de uitgevende vennootschappen dient te worden betaald, zodat de houder van de effecten niet diegene is die de belasting dient te betalen, noch diegene die aangifte ervan dient te doen. Hij verwijst daarbij ook naar het koninklijk besluit van 3 augustus 2012 tot wijziging van de uitvoeringsbesluiten van het Wetboek diverse rechten en taksen. Hij doet bovendien gelden dat er voor de houders van effecten, in tegenstelling tot de vennootschappen die deze effecten hebben uitgegeven, op zich geen plicht bestaat om een boekhouding te voeren. Hij meent dat uit de desbetreffende bepalingen duidelijk blijkt dat de wetgever met de « boekwaarde » de waarde van de effecten heeft bedoeld zoals die blijkt uit de boeken van de vennootschap.

A.18.1. De verzoekende partij meent dat de Ministerraad voorbij gaat aan het feit dat indien de effecten aan toonder zijn ingeschreven op een rekening, de taks wordt betaald door de erkende rekeninghouder, en meent dat van zulk een rekeninghouder niet kan worden verwacht dat hij de « boekwaarde » op eigen initiatief berekent. Zij blijft bovendien erbij dat de term « boekwaarde » dubieus is, bijvoorbeeld in het geval waarin de effecten aan toonder toebehoren aan een aandeelhouder-vennootschap van de uitgevende vennootschap. Indien onder « boekwaarde » zou dienen te worden verstaan de netto-actiefwaarde zoals die blijkt uit de jaarrekening van de uitgevende vennootschap gedeeld door het aantal aandelen, dan staat de werkelijke inhoud van de wet volgens haar zo ver van de tekst ervan dat aan het wettigheidsbeginsel niet is voldaan. Bovendien zou het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie zijn geschonden doordat de nominale waarde of de netto-actiefwaarde, bedoeld in artikel 169, b) en d), van het Wetboek diverse rechten en taksen, naargelang het geval veel hoger of veel lager kan zijn dan de marktwaarde, bedoeld in artikel 169, a), van dat Wetboek. Indien bijvoorbeeld bepaalde activa van een vennootschap overgewaardeerd zijn, zal de netto-actiefwaarde van de aandelen van die vennootschap volgens haar niet overeenstemmen met de marktwaarde.

A.18.2. De Ministerraad antwoordt dat de boekwaarde moet worden vastgesteld door diegene die de effecten laat omzetten, wanneer de neerlegging van effecten gebeurt bij een tussenpersoon van beroep. In dat geval moet de boekwaarde volgens hem worden bevestigd door een document van de emittent dat tegelijk met de effecten wordt neergelegd. Hij zet uiteen dat de boekwaarde de boekhoudkundige waarde van een onderneming is, meer bepaald de waarde waartegen de activa en de passiva op de balans zijn opgenomen. Hij vervolgt dat de waarde van het eigen vermogen wordt berekend door de activa op de balans te verminderen met de schulden van het bedrijf en dat de boekwaarde wordt bekomen door het eigen vermogen te delen door het aantal uitstaande aandelen. Hij doet gelden dat de boekwaarde opgenomen in het laatste jaarverslag als heffingsbasis in aanmerking wordt genomen.

- B -

Ten aanzien van de situering van de bestreden bepalingen

B.1. De bestreden bepalingen vestigen een belasting op de omzetting van effecten aan toonder in gedematerialiseerde effecten of in effecten op naam overeenkomstig de wet van 14 december 2005 houdende de afschaffing van de effecten aan toonder. Het tarief van de belasting wordt vastgesteld op 1 pct. voor de omzetting gerealiseerd in de loop van het jaar 2012 en op 2 pct. voor de omzetting gerealiseerd in de loop van het jaar 2013.

B.2.1. Met de voormelde wet van 14 december 2005 beoogde de wetgever de geleidelijke afschaffing van de effecten aan toonder.

In de parlementaire voorbereiding van die wet werd die doelstelling toegelicht als volgt :

« Het wetsontwerp is in eerste instantie gericht op de modernisering van het Belgisch recht inzake effecten en in hoofdzaak de effecten die door ondernemingen zijn uitgegeven. Aangezien de effecten aan toonder achterhaald zijn en deze vorm veel nadelen vertoont, licht [lees : ligt] de oplossing, bestaande uit de afschaffing ervan, voor de hand.

De anonimiteit die - in beginsel - het kenmerk is van de effecten aan toonder, alsook de materiële aard van deze effecten, openen in ruime mate de weg voor misbruiken. Uit de aanbevelingen van meerdere internationale instanties blijkt dat deze effecten de financiële criminaliteit en de financiering van het terrorisme in de hand kunnen werken.

De bij de OESO opgerichte financiële werkgroep tegen het witwassen van geld (GAFI (*groupe d'action financière sur le blanchiment des capitaux et le financement du terrorisme*)) heeft herhaaldelijk gewezen op het gevaar dat volgt uit deze vorm van effecten en heeft er sterk voor gepleit dat de lidstaten maatregelen zouden aannemen die de aanwending ervan ernstig beperken of de ermee verbonden anonimiteit afschaffen.

Ook al werd nooit aangetoond dat de effecten aan toonder die uitgegeven worden door juridische instrumenten van Belgisch recht, gebruikt werden door terroristische en/of criminele organisaties, blijft de bezorgdheid om zich te houden aan de aanbevelingen van het GAFI een maatregel die de internationale geloofwaardigheid van België zal versterken.

De effecten aan toonder kunnen tevens leiden tot fiscale fraude. De anonimiteit die ermee gepaard gaat biedt de mogelijkheid tot onwettige verrichtingen teneinde belastingen te ontduiken.

Er moet bovendien ook nog worden onderstreept dat de effecten aan toonder doorgaans één van de middelen zijn waardoor nadeel wordt toegebracht aan de erfrechtelijke reserve en sommige kinderen onwettig worden begunstigd ten nadele van de andere.

De effecten aan toonder zijn weinig aangepast aan de moderne vereisten gesteld aan effecten. Naast het risico van verlies en diefstal zijn de vereisten inzake de bewaring van effecten aan toonder en de inning van coupons zwaar en duur. De fysieke handelingen die vereist zijn voor de eigendomsoverdracht van een dergelijk effect zijn evenmin te verwaarlozen, vooral bij grootschalige uitwisselingen.

Sedert 1991 werd een grondige hervorming doorgevoerd inzake de vorm van leningen van de openbare schuld, die zich vertaalt in een steeds vollediger dematerialisatie.

De voornoemde argumenten vormen een pleidooi voor een hervorming van het Belgisch recht inzake effecten.

[...]

De eerste doelstelling van de hervorming bestaat in de geleidelijke afschaffing van de effecten aan toonder, en bijgevolg van de daaraan verbonden anonimiteit, zulks door middel van de omzetting ervan in gedematerialiseerde effecten of effecten op naam.

In het kader van de geleidelijke verdwijning van de effecten aan toonder heeft de regering in een relatief lange omzettingsperiode voorzien. Die periode loopt tot 2014 voor de effecten uitgegeven vóór de bekendmaking van de ontworpen wet in het *Belgisch Staatsblad*, zodat de huidige rechthebbenden van effecten aan toonder niet overdreven worden benadeeld en de betrokken emittenten tevens zonder overhaasting tot de nodige aanpassingen kunnen overgaan.

Het is eveneens de bedoeling de investeerders moderne en aantrekkelijke alternatieven aan te bieden voor de effecten aan toonder: door de invoering en modernisering van de gedematerialiseerde effecten, door de creatie van een vereenvoudigd stelsel van gedematerialiseerde effecten, door de modernisering van het stelsel van effecten op naam, en door de aanneming van verschillende maatregelen om hun circulatie te vergemakkelijken » (*Parl. St.*, Kamer, 2005-2006, DOC 51-1974/003, pp. 3-5).

B.2.2. In grote lijnen voorziet de wet van 14 december 2005, zoals gewijzigd bij de wetten van 25 april 2007 en 20 december 2010, in een vanaf 1 januari 2008 geldend verbod tot het uitgeven en het feitelijk afleveren van nieuwe effecten aan toonder (artikelen 3 en 4), in een omzetting van rechtswege van bepaalde effecten aan toonder in gedematerialiseerde effecten (artikel 5), en in een verplichting om de andere effecten aan toonder uiterlijk op 31 december 2013 om te zetten, naar keuze van de betrokkene, in effecten op naam of in gedematerialiseerde effecten (artikel 7).

Ten aanzien van de bestreden bepalingen

B.3.1. De verzoekende partij vordert de vernietiging van de artikelen 61 tot en met 69 van de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen.

Krachtens artikel 61 van die wet wordt titel IV van boek II van het Wetboek diverse rechten en taksen, titel die was opgeheven bij de wet van 19 juni 1959 en werd vernummerd bij de wet van 19 december 2006, hersteld met als opschrift : « Taks op de effecten aan toonder ».

De artikelen 62 tot en met 68 van die wet voegen in die titel de artikelen 167 tot en met 173 in.

Bij de wet van 13 december 2012 houdende fiscale en financiële bepalingen werden de aldus in het Wetboek diverse rechten en taksen ingevoegde artikelen 172 en 173, om technische redenen, respectievelijk vernummerd tot de artikelen 172/1 en 172/2.

B.3.2. De artikelen 167 tot en met 172/2 van het Wetboek diverse rechten en taksen, zoals ingevoegd bij de wet van 28 december 2011 en vernummerd bij de wet van 13 december 2012, bepalen :

« Art. 167. Er wordt een taks gevestigd op de omzetting van effecten aan toonder in gedematerialiseerde effecten of in effecten op naam overeenkomstig de wet van 14 december 2005 houdende de afschaffing van de effecten aan toonder, met uitzondering van de effecten bedoeld in artikel 2, eerste lid, 1°, van de voormelde wet van 14 december 2005, die op vervalddag komen vóór 1 januari 2014 ».

« Art. 168. Het tarief van de taks wordt vastgesteld op :

- 1 pct. voor de omzetting gerealiseerd in de loop van het jaar 2012;
- 2 pct. voor de omzetting gerealiseerd in de loop van het jaar 2013 ».

« Art. 169. De vorderbare taks wordt berekend op de datum van neerlegging :

a) voor de roerende waarden opgenomen in de gereguleerde markt of in een multilaterale handelsfaciliteit, volgens de laatste koers vastgesteld voor de datum van neerlegging;

b) voor de effecten van schuldvorderingen die niet zijn toegelaten tot een gereguleerde markt, op het nominale bedrag van het kapitaal van de schuldvordering;

c) voor de rechten van deelneming in beleggingsinstellingen met een veranderlijk aantal rechten, volgens de laatst berekende inventariswaarde vóór de datum van neerlegging;

d) in alle andere gevallen, op de boekwaarde van de effecten, de interesten daarin niet begrepen, te ramen op de dag van de neerlegging, door degene die de omzetting heeft bewerkt.

Wanneer de waarde van de om te zetten effecten uitgedrukt wordt in vreemde munt, wordt zij omgezet in euro op basis van de verkoopkoers op de datum van neerlegging ».

« Art. 170. De taks wordt betaald :

1° door de tussenpersonen van beroep wanneer de titels aan toonder zijn ingeschreven op een effectenrekening ten gevolge van een neerlegging door de houder;

2° door de uitgevende vennootschappen wanneer de titels zijn neergelegd met het oog op een omzetting in effecten op naam ».

« Art. 171. § 1. De taks is betaalbaar uiterlijk de laatste werkdag van de maand die volgt op deze waarop de neerlegging plaatsvindt.

De taks wordt betaald door storting of overschrijving op de postrekening van het bevoegde kantoor.

Op de dag van de betaling wordt door de belastingschuldige op dat kantoor een opgave ingediend die de maatstaf van heffing opgeeft alsmede alle elementen noodzakelijk ter bepaling ervan.

§ 2. Wanneer de taks niet binnen de in § 1 bepaalde termijn werd betaald, is de interest van rechtswege verschuldigd te rekenen van de dag waarop de betaling had moeten geschieden.

Wanneer de opgave niet binnen de bepaalde termijn werd ingediend, wordt een boete verbeurd van 12,50 euro per week vertraging. Iedere begonnen week wordt voor een gehele week aangerekend.

Iedere onjuistheid of onvolledigheid in de opgave bedoeld in § 1, wordt gestraft met een boete gelijk aan vijfmaal de ontdoken taks zonder dat ze minder dan 250 euro kan bedragen.

§ 3. De elementen die in de in § 1 bedoelde opgave moeten meegedeeld worden, elk stuk waarvan het overleggen nodig is voor de controle van de heffing van de taks evenals het bevoegde kantoor worden door de Koning bepaald ».

« Art. 172/1. Op straf van een boete van 250 euro tot 2.500 euro, zijn de tussenpersonen en de uitgevende vennootschappen gehouden op elke vordering der aangestelden van de

administratie van de belasting over de toegevoegde waarde, registratie en domeinen die ten minste de graad van adjunct-verificateur hebben, zonder verplaatsing inzage te verlenen, van hun boeken, contracten en van alle andere bescheiden in verband met de verrichtingen die over openbare fondsen gaan ».

« Art. 172/2. De taks wordt terugbetaald :

1° wanneer de betaalde taks meer bedraagt dan de belasting die naar aanleiding van de omzetting opvorderbaar was;

2° wanneer de intrekking, de wijziging of de verbetering van de beurskoersen de nietigverklaring of de wijziging van de belastbare basis heeft teweeggebracht waarop de taks oorspronkelijk werd gekweten.

De Koning bepaalt de wijze en de voorwaarden voor de terugbetaling.

Er wordt geen gevolg gegeven aan de verzoeken tot terugbetaling van minder dan 5 euro per aangifte ».

B.3.3. Artikel 69 van de wet van 28 december 2011 bepaalt :

« De artikelen 58 tot 60 zijn van toepassing op de beursverrichtingen die vanaf 1 januari 2012 worden gedaan.

De artikelen 61 tot 68 treden in werking op 1 januari 2012 ».

B.4. In de parlementaire voorbereiding worden de bestreden bepalingen toegelicht als volgt :

« In het Wetboek diverse rechten en taksen wordt een Titel IV ingevoegd houdende de invoering van een taks op de omzetting van titels aan toonder in gedematerialiseerde effecten of effecten op naam.

De wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder bepaalt dat in de periode tussen 1 januari 2008 en 31 december 2013 alle effecten die nog niet op 1 januari 2008 van rechtswege zijn omgezet in gedematerialiseerde effecten, omgezet dienen te worden in gedematerialiseerde effecten of in effecten op naam.

Gezien op dit ogenblik vele vennootschappen de omzetting nog niet gerealiseerd hebben en gevreesd wordt dat zij het allerlaatste ogenblik afwachten om ze uit te voeren heeft de wetgever maatregelen genomen om te vermijden dat eind 2013 de overgrote meerderheid van de vennootschappen overgaat tot de omzetting.

Hiertoe wordt een taks ingevoerd die hoger wordt naarmate de uiterste datum om de omzetting te realiseren bereikt of overschreden wordt.

De taks beoog[t] de omzetting van titels aan toonder in ge[de]materialiseerde effecten of effecten op naam door inschrijving op een effectenrekening (dematerialisatie) of neerlegging bij de uitgever (omzetting in effecten op naam).

Het belastbaar feit van de taks is de omzetting van de titels. Worden dus beoogd de omzettingen die gebeuren vanaf 1 januari 2012.

Het tarief van de taks is vastgelegd op 1 % van de waarde van de om te zetten effecten, voor de omzettingen die gerealiseerd worden in 2012. De taks bedraagt 2 % voor de omzettingen die gerealiseerd worden in 2013.

Zij wordt geïnd op het ogenblik van de inschrijving van de effecten op een effectenrekening of van de neerlegging bij de uitgever.

De taks wordt berekend op de waarde van de effecten op de dag van hun inschrijving op een effectenrekening of de neerlegging bij de uitgever met het oog op hun omzetting. Om de schatting in bepaalde van de meest voorkomende gevallen (ter beurs genoteerde effecten, rechten van deelneming in beleggingsinstellingen met een veranderlijk aantal rechten) te vergemakkelijken wordt de belastbare basis forfaitair vastgesteld. In de andere gevallen wordt de belastbare basis bepaald door de venale waarde.

De tussenpersonen van beroep of de uitgevers zijn ertoe gehouden de taks te innen voor de omzettingen die met hun tussenkomst worden uitgevoerd.

De bepalingen betreffende de verplichtingen tot mededeling en de gevallen van teruggave zijn vergelijkbaar met deze die van toepassing zijn inzake [de] taks op de beursverrichtingen en de taks op de aflevering van effecten aan toonder » (*Parl. St.*, Kamer, 2011-2012, DOC 53-1952/004, pp. 46-47).

Ten aanzien van het belang van de verzoekende partij

B.5. Ter motivering van haar belang, voert de verzoekende partij aan dat zij, samen met haar zonen, eigenaar is van meerdere effecten aan toonder, uitgegeven door twee naamloze vennootschappen met maatschappelijke zetel te Melle, en dat zij op 21 december 2011 het initiatief heeft genomen om die effecten, overeenkomstig de wet van 14 december 2005 houdende de afschaffing van de effecten aan toonder, om te zetten in effecten op naam, maar dat die omzetting niet vóór de inwerkingtreding van de bestreden bepalingen kon worden gerealiseerd.

B.6. De Ministerraad betwist het belang van de verzoekende partij, omdat de bestreden belasting zou moeten worden betaald door de uitgevende vennootschappen wanneer de effecten zijn neergelegd met het oog op een omzetting in effecten op naam, en dus niet door de houders van die effecten.

B.7. De Grondwet en de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof vereisen dat elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die een beroep tot vernietiging instelt, doet blijken van een belang. Van het vereiste belang doen slechts blijken de personen wier situatie door de bestreden norm rechtstreeks en ongunstig zou kunnen worden geraakt.

B.8.1. Volgens artikel 170, 2°, van het Wetboek diverse rechten en taksen, zoals ingevoegd bij artikel 65 van de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen, wordt de bestreden belasting, wanneer de titels zijn neergelegd met het oog op een omzetting in effecten op naam, betaald door de uitgevende vennootschappen.

B.8.2. De omstandigheid dat een vennootschap de kosten van een belasting die zij dient te betalen, zou kunnen doorrekenen aan derden, zoals klanten of aandeelhouders, verleent die laatsten in beginsel niet het vereiste belang om in rechte op te treden tegen de wetskrachtige norm die die belasting invoert, omdat het doorrekenen van die kosten in beginsel niet rechtstreeks voortvloeit uit de wet, maar uit de verhoudingen tussen de vennootschap en de betrokken derden.

B.8.3. Te dezen dient echter rekening te worden gehouden met artikel 462 van het Wetboek van vennootschappen, dat bepaalt :

« De eigenaars van effecten aan toonder of gedematerialiseerde effecten kunnen te allen tijde vragen dat deze op hun kosten worden omgezet in effecten op naam ».

Uit die bepaling vloeit voort dat de kosten die zijn verbonden aan de omzetting van effecten aan toonder, op initiatief van de eigenaars ervan, in effecten op naam, worden gedragen door de eigenaars van de effecten aan toonder.

B.8.4. Vermits de bestreden belasting wordt gevestigd op, onder meer, de omzetting van de effecten aan toonder in effecten op naam (artikel 167 van het Wetboek diverse rechten en taksen, zoals ingevoegd bij artikel 62 van de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen), vormt zij kosten die inherent zijn verbonden aan die omzetting en die, op grond van artikel 462 van het Wetboek van vennootschappen, door de uitgevende vennootschappen kunnen worden doorgerekend aan de houders van de effecten aan toonder.

Ofschoon in de parlementaire voorbereiding van de bestreden bepalingen geen melding wordt gemaakt van artikel 462 van het Wetboek van vennootschappen, blijkt niettemin eruit dat de wetgever zich bewust was van het gegeven dat de uitgevende vennootschappen de belasting op grond van die bepaling kunnen doorrekenen. De toelichting bij het amendement dat heeft geleid tot de bestreden bepalingen vermeldt immers dat de uitgevende vennootschappen « ertoe gehouden [zijn] de taks te innen voor de omzettingen die met hun tussenkomst worden uitgevoerd » (*Parl. St.*, Kamer, 2011-2012, DOC 53-1952/004, p. 47), en dit ofschoon de belasting, volgens het in dat amendement vervatte voorstel van artikel 170 van het Wetboek diverse rechten en taksen « wordt betaald [...] door de uitgevende vennootschappen » (*ibid.*, p. 44). Bovendien heeft de bevoegde minister in de Commissie voor de Financiën en de Begroting van de Kamer van volksvertegenwoordigers verklaard :

« Wat de vraag [...] betreft over wie de taks zal betalen, luidt het antwoord dat de tussenpersonen van beroep, zoals artikel 170 aangeeft, die verschuldigd zijn. Wanneer het gaat om een uitgevende vennootschap, zal zij dat vermoedelijk ook doorrekenen » (*Parl. St.*, Kamer, 2011-2012, DOC 53-1952/010, pp. 39-40).

B.9. Aangezien de bestreden belasting kan worden beschouwd als een kost verbonden aan de omzetting van de effecten aan toonder in effecten op naam die op grond van artikel 462 van het Wetboek van vennootschappen door de uitgevende vennootschappen kan worden doorgerekend aan de houders van effecten aan toonder, wordt de verzoekende partij rechtstreeks en ongunstig geraakt door de bestreden bepalingen en doet zij blijken van het rechtens vereiste belang.

De exceptie van de Ministerraad wordt verworpen.

Ten aanzien van het onderwerp van het beroep

B.10.1. Volgens artikel 69, eerste lid, van de wet van 28 december 2011 zijn « de artikelen 58 tot 60 [...] van toepassing op de beursverrichtingen die vanaf 1 januari 2012 worden gedaan ».

Zoals de Ministerraad aanvoert, heeft die bepaling geen betrekking op de belasting op de omzetting van effecten aan toonder in gedematerialiseerde effecten of in effecten op naam, die immers wordt geregeld in de artikelen 62 tot en met 68 van de wet van 28 december 2011.

B.10.2. In zoverre het beroep is gericht tegen artikel 69, eerste lid, van de wet van 28 december 2011, is het niet ontvankelijk.

Ten gronde

B.11. Het eerste middel is afgeleid uit de schending door de artikelen 167 en 168 van het Wetboek diverse rechten en taksen, zoals ingevoegd bij de artikelen 62 en 63 van de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen, van de artikelen 10, 11 en 172 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de richtlijn 2008/7/EG van de Raad van 12 februari 2008 betreffende de indirecte belastingen op het bijeenbrengen van kapitaal.

De verzoekende partij voert aan dat de bestreden bepalingen een niet te verantwoorden verschil in behandeling in het leven roepen tussen, enerzijds, de personen die hebben ingeschreven op effecten op naam of op gedematerialiseerde effecten, die het voordeel genieten van het verbod tot het heffen van indirecte belastingen op het bijeenbrengen van kapitaal, zoals voorzien in artikel 5, lid 2, van de richtlijn 2008/7/EG en, anderzijds, de personen die hebben ingeschreven op effecten aan toonder, die niet het voordeel van het voormelde verbod genieten. Zij meent bovendien dat de bestreden bepalingen een tweede niet te verantwoorden verschil in behandeling in het leven roepen, namelijk tussen de personen die hun effecten aan toonder vóór 1 januari 2012 hebben omgezet, die het voordeel van het voormelde verbod genieten, enerzijds, en de personen die hun effecten aan toonder niet voor die datum hebben omgezet, die niet het voordeel van dat verbod genieten, anderzijds.

B.12. De artikelen 10, 11 en 172 van de Grondwet bepalen :

« Art. 10. Er is in de Staat geen onderscheid van standen.

De Belgen zijn gelijk voor de wet; zij alleen zijn tot de burgerlijke en militaire bedieningen benoembaar, behoudens de uitzonderingen die voor bijzondere gevallen door een wet kunnen worden gesteld.

De gelijkheid van vrouwen en mannen is gewaarborgd ».

« Art. 11. Het genot van de rechten en vrijheden aan de Belgen toegekend moet zonder discriminatie verzekerd worden. Te dien einde waarborgen de wet en het decreet inzonderheid de rechten en vrijheden van de ideologische en filosofische minderheden ».

« Art. 172. Inzake belastingen kunnen geen voorrechten worden ingevoerd.

Geen vrijstelling of vermindering van belasting kan worden ingevoerd dan door een wet ».

B.13. De artikelen 10 en 11 van de Grondwet hebben een algemene draagwijdte. Zij verbieden elke discriminatie, ongeacht de oorsprong ervan : het grondwettelijk beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie is toepasselijk ten aanzien van alle rechten en alle vrijheden, met inbegrip van die welke voortvloeien uit internationale verdragen die België binden.

Artikel 172, eerste lid, van de Grondwet vormt, in fiscale aangelegenheden, een bijzondere toepassing van het in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet vervatte beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie.

B.14.1. Artikel 5, lid 2, van de richtlijn 2008/7/EG van de Raad van 12 februari 2008 betreffende de indirecte belastingen op het bijeenbrengen van kapitaal bepaalt :

« De lidstaten heffen geen enkele indirecte belasting, in welke vorm ook, ter zake van :

a) het opmaken, de uitgifte, de toelating ter beurse, het in omloop brengen of het verhandelen van aandelen, deelbewijzen of andere soortgelijke effecten, alsmede van certificaten van deze stukken, onverschillig door wie zij worden uitgegeven;

b) leningen, met inbegrip van staatsleningen, afgesloten tegen uitgifte van obligaties of andere verhandelbare effecten, onverschillig door wie deze worden uitgegeven, en alle daarmee verband houdende formaliteiten, alsmede het opmaken, de uitgifte, de toelating ter

beurze, het in omloop brengen of het verhandelen van deze obligaties of andere verhandelbare effecten ».

B.14.2. Het in artikel 5, lid 2, van de richtlijn 2008/7/EG vermelde verbod dient enigszins te worden genuanceerd, vermits artikel 6 van diezelfde richtlijn bepaalt :

« 1. Niettegenstaande artikel 5 kunnen de lidstaten de volgende rechten en belastingen heffen :

- a) al dan niet forfaitaire rechten op de overdrachten van effecten;
- b) overdrachtsrechten, daaronder begrepen kadastrale rechten, wegens inbreng van op hun grondgebied gelegen onroerende goederen of handelseigendommen in een kapitaalvennootschap;
- c) overdrachtsrechten wegens inbreng van zaken van welke aard ook in een kapitaalvennootschap, voor zover de overdracht van deze zaken geschiedt tegen toekenning van andere waarden dan aandelen;
- d) rechten op de vestiging, inschrijving of doorhaling van voorrechten en hypotheken;
- e) rechten in de vorm van een vergoeding;
- f) btw.

2. De heffing in de vorm van de in lid 1, onder b) tot en met e), genoemde rechten en belastingen verschilt niet naargelang de zetel van de werkelijke leiding of de statutaire zetel van de kapitaalvennootschap zich al dan niet op het grondgebied bevindt van de lidstaat die deze heffing oplegt. Deze rechten en belastingen mogen niet hoger zijn dan die welke wegens andere soortgelijke verrichtingen worden geheven in de lidstaat die de heffing oplegt ».

B.15.1. De voormelde artikelen 5, lid 2, en 6 van de richtlijn 2008/7/EG zijn analoog aan de artikelen 11 en 12 van de inmiddels opgeheven richtlijn 69/335/EEG van 17 juli 1969 betreffende de indirecte belastingen op het bijeenbrengen van kapitaal.

B.15.2. Omtrent die laatste bepalingen heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie bij zijn arrest van 27 oktober 1998, betreffende een Spaanse belasting op notariële akten waarbij de terugbetaling van een obligatielening wordt vastgesteld, geoordeeld als volgt :

« 15. Met zijn vraag wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen, of artikel 11, *sub b*, van de richtlijn aldus moet worden uitgelegd, dat het verbod om obligatieleningen aan belasting te onderwerpen, ook geldt voor de belasting op notariële akten waarbij de

terugbetaling van een lening wordt vastgesteld, en zo ja, of een dergelijke belasting onder de met name in artikel 12, lid 1, *sub d*, van de richtlijn bepaalde afwijking kan vallen.

16. Het Koninkrijk Spanje en de belastingadministratie betogen allereerst, dat artikel 11, *sub b*, van de richtlijn de terugbetaling van leningen niet vermeldt onder de verrichtingen die niet aan belasting kunnen worden onderworpen.

17. Dienaangaande zij eraan herinnerd, dat volgens artikel 11, *sub b*, van de richtlijn aan geen enkele belasting, in welke vorm ook, mogen worden onderworpen leningen afgesloten tegen uitgifte van obligaties of andere verhandelbare effecten, onverschillig door wie deze worden uitgegeven, en alle daarmee verband houdende formaliteiten, alsmede het opmaken, de uitgifte, de toelating ter beurze, het in omloop brengen of het verhandelen van deze obligaties of andere verhandelbare effecten.

18. Al wordt in artikel 11, *sub b*, van de richtlijn dus niet uitdrukkelijk melding gemaakt van de terugbetaling van een obligatielening, het toestaan van het heffen van belasting bij de terugbetaling van een obligatielening terwijl het heffen van belasting bij de uitgifte van een dergelijke lening is verboden, zou tot gevolg hebben, dat in strijd met het door de richtlijn nagestreefde doel de lening als globale verrichting voor het bijeenbrengen van kapitaal aan belasting wordt onderworpen.

19. Bijgevolg moet artikel 11, *sub b*, van de richtlijn aldus worden uitgelegd, dat het verbod om een obligatielening aan belasting te onderwerpen, ook geldt voor het aan belasting onderwerpen van de terugbetaling van een dergelijke lening.

20. Verder voert de belastingadministratie aan, dat de richtlijn geenszins doelt op de bij de terugbetaling van leningen opgestelde notariële akten die een wezenlijke vormvoorwaarde zijn voor andere rechtshandelingen dan de uitgifte of de terugbetaling van de lening, zoals de inschrijving in het eigendoms- of het handelsregister van de aflossingen van in die registers ingeschreven leningen.

21. Dienaangaande zij eraan herinnerd, dat volgens artikel 11, *sub b*, van de richtlijn niet alleen obligatieleningen, maar ook alle daarmee verband houdende formaliteiten aan geen enkele belasting mogen worden onderworpen.

22. Derhalve kan worden volstaan met de vaststelling, dat ook al treft de in het hoofdgeding aan de orde zijnde belasting niet de terugbetaling van de lening als zodanig, zij niettemin wordt geheven over de notariële akte die moet worden opgesteld om de terugbetaling te laten inschrijven, met andere woorden over een daarmee verband houdende formaliteit.

23. Ten slotte betoogt de belastingadministratie, dat de in het hoofdgeding aan de orde zijnde belasting kan worden geheven, althans wanneer het gaat om een hypothecaire lening.

24. Dienaangaande moet worden erkend, dat de lidstaten volgens artikel 12, lid 1, *sub d*, van de richtlijn de vrijheid behouden om rechten te heffen op de doorhaling van voorrechten of hypotheken. De terugbetaling van een obligatielening is evenwel een specifieke financiële verrichting, die verschilt van de doorhaling van een hypotheek gevestigd om de nakoming van de uit de lening voortvloeiende verbintenissen te waarborgen.

25. Hieruit volgt, dat ook wanneer een obligatielening door een hypotheek is gewaarborgd, de terugbetaling ervan niet aan belasting mag worden onderworpen.

26. Gelet op een [en] ander moet op de vraag worden geantwoord, dat artikel 11, *sub b*, van de richtlijn aldus moet worden uitgelegd, dat het verbod om obligatieleningen aan belasting te onderwerpen, ook geldt voor de belasting op notariële akten waarbij de terugbetaling van een lening wordt vastgesteld. Een dergelijke belasting kan niet onder de in artikel 12, lid 1, *sub d*, van de richtlijn bedoelde afwijking vallen » (HvJ, 27 oktober 1998, gevoegde zaken C-31/97 en C-32/97, *Fuerzas Eléctricas de Cataluña SA e.a.*, punten 15-26).

B.15.3. Bij zijn arrest van 15 juli 2004, betreffende een Belgische belasting op de beursverrichtingen en op de aflevering van effecten aan toonder, heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie geoordeeld als volgt :

« De grief betreffende de taks op de beursverrichtingen

[...]

31. Om de eerste grief van de Commissie te beoordelen, zij eraan herinnerd dat artikel 11, *sub a*, van richtlijn 69/335 verbiedt, het opmaken, de uitgifte, de toelating ter beurze, het in omloop brengen of het verhandelen van aandelen, deelbewijzen of andere soortgelijke effecten, alsmede van certificaten van deze stukken, onverschillig door wie zij worden uitgegeven, aan een belasting, in welke vorm ook, te onderwerpen.

32. Ook al maakt deze bepaling, zoals de Belgische regering aanvoert, niet uitdrukkelijk melding van de eerste verkrijging van aandelen, deelbewijzen of andere soortgelijke effecten, toch zou, gelijk de advocaat-generaal in punt 14 van zijn conclusie heeft opgemerkt, het toestaan van de heffing van een belasting of een recht op de eerste verkrijging van een nieuw uitgegeven effect, in werkelijkheid neerkomen op het belasten van de uitgifte zelf van dit effect, voorzover deze integrerend deel uitmaakt van een globale verrichting ter zake van het bijeenbrengen van kapitaal. De uitgifte van effecten an sich volstaat immers niet, maar heeft slechts zin vanaf het ogenblik dat deze effecten een afnemer vinden.

33. Derhalve impliceert het nuttig effect van artikel 11, *sub a*, van richtlijn 69/335 dat de ‘ uitgifte ’ in de zin van deze bepaling de eerste verkrijging van de effecten in het kader van de uitgifte ervan omvat.

34. Deze vaststelling wordt niet op losse schroeven gezet door de argumenten die het Koninkrijk België aanvoert.

35. Wat ten eerste het argument betreft dat, aangezien artikel 11, *sub a*, van richtlijn 69/335 niet uitdrukkelijk melding maakt van de eerste verkrijging van effecten na de uitgifte ervan, deze verrichting niet onder het verbod van deze bepaling valt, moet worden opgemerkt dat enerzijds de in artikel 4, lid 1, *sub a*, van het voorstel voor een richtlijn van 1976 gebruikte termen eerste verkrijging van effecten ‘ in het kader van de uitgifte ’ aangeven dat de eerste verkrijging van effecten integrerend deel uitmaakt van en onlosmakelijk verbonden is met de meer algemene verrichting van de uitgifte van effecten.

Anderzijds kan de omstandigheid dat de Commissie, in voorkomend geval rekening houdend met verschillen in uitlegging of toepassing van het genoemde artikel 11, *sub a*, de uniforme toepassing van de richtlijnen betreffende deze verrichtingen heeft willen waarborgen door een nauwkeuriger definitie van ‘uitgifte van effecten’ te geven, geen invloed hebben op de vaststelling dat uit economisch oogpunt de eerste verkrijging van effecten in het kader van de uitgifte ervan als een integrerend deel van deze uitgifte moet worden beschouwd.

36. Met betrekking tot, ten tweede, het argument dat de taks op de beursverrichtingen niet binnen de werkingssfeer van richtlijn 69/335 valt, omdat de schuldenaars van deze taks niet de door deze richtlijn bedoelde kapitaalvennootschappen, maar wel de beleggers zijn, volstaat het erop te wijzen dat het verbod om een andere belasting dan het kapitaalrecht en de in artikel 12 van deze richtlijn genoemde rechten en belastingen te heffen, slechts naar de uitdrukkelijk genoemde kapitaalverrichtingen verwijst, zonder dat voor de karakterisering ervan de identiteit van de schuldenaar van de belasting dient te worden gepreciseerd.

37. Wat ten derde het argument betreft dat de taks op de beursverrichtingen een taks op de overdracht van effecten in de zin van artikel 12, lid 1, *sub a*, van richtlijn 69/335 vormt, en derhalve voor de in deze bepaling geformuleerde afwijking in aanmerking moet komen, dient erop te worden gewezen dat deze afwijking, zoals alle uitzonderingen, restrictief moet worden uitgelegd en niet tot gevolg mag hebben dat het beginsel waarvan wordt afgeweken, elk nuttig effect verliest.

38. De door de Belgische regering bepleite uitlegging van de term ‘overdrachten’ in artikel 12, lid 1, *sub a*, van richtlijn 69/335 zou er evenwel op neerkomen dat artikel 11, *sub a*, elk nuttig effect wordt ontnomen, aangezien op de uitgifte, die overeenkomstig deze bepaling aan geen andere belasting dan het kapitaalrecht mag worden onderworpen, op die manier toch een belasting of een recht zou worden geheven, omdat de nieuw uitgegeven effecten noodzakelijkerwijs, in het kader van de uitgifte ervan, aan verkrijgers worden ‘overgedragen’.

39. De eerste verkrijging van effecten in het kader van de uitgifte ervan kan derhalve niet als een ‘overdracht’ in de zin van artikel 12, lid 1, *sub a*, van richtlijn 69/335 worden aangemerkt, en een taks op deze eerste verkrijging kan bijgevolg niet onder de afwijking van deze bepaling vallen.

40. Gelet op deze overwegingen moet worden vastgesteld dat de taks op de beursverrichtingen, voorzover zij wordt geheven op nieuwe effecten die zijn uitgegeven hetzij bij de oprichting van een vennootschap of een beleggingsfonds, hetzij na een kapitaalverhoging, hetzij bij de uitgifte van een lening, een belasting in de zin van artikel 11, *sub a*, van richtlijn 69/335 vormt, waarvan de invoering door deze bepaling wordt verboden.

41. Hieruit volgt dat de eerste grief van de Commissie gegrond is.

De grief betreffende de taks op de aflevering van effecten aan toonder

[...]

46. Opgemerkt zij dat de grief van de Commissie alleen betrekking heeft op de heffing van de taks op de aflevering van effecten aan toonder op de materiële overhandiging van dergelijke effecten in het kader van de uitgifte ervan.

47. Ook al leidt de uitgifte van effecten aan toonder, gelijk de Belgische regering aanvoert, op zich niet tot de heffing van deze taks, toch moet de materiële overhandiging van dit soort effecten aan de eerste verkrijgers ervan, om dezelfde redenen als die welke in punt 35 van het onderhavige arrest zijn uiteengezet, als een integrerend deel van de uitgifte in de zin van artikel 11, *sub a*, van richtlijn 69/335 worden beschouwd.

48. Hieraan moet worden toegevoegd dat de materiële overhandiging van effecten aan toonder aan de eerste verkrijgers evenmin onder de afwijking van artikel 12, lid 1, *sub a*, van richtlijn 69/335 valt, aangezien, zoals in punt 37 van het onderhavige arrest is uiteengezet, de term ‘overdracht’ restrictief moet worden uitgelegd en, om dezelfde redenen als die welke in punt 38 van dit arrest zijn gegeven, niet op de materiële overhandiging van nieuw uitgegeven effecten kan zien.

49. Anders dan de Belgische regering stelt, is deze vaststelling niet in strijd met de uitlegging die het Hof in het reeds aangehaalde arrest *Codan* van artikel 12, lid 1, *sub a*, van richtlijn 69/335 heeft gegeven.

50. Gelijk de advocaat-generaal in punt 38 van zijn conclusie heeft opgemerkt, heeft het Hof in dat arrest namelijk geen ruime uitlegging van het begrip ‘overdracht van effecten’ gegeven, doch zich ertoe beperkt, de verschillende taalversies van richtlijn 69/335, waar deze uiteenlopen, op uniforme wijze uit te leggen, waarbij het heeft geoordeeld dat artikel 12, lid 1, *sub a*, van deze richtlijn niet aldus kan worden uitgelegd dat het de mogelijkheid van de lidstaten om rechten te heffen beperkt tot beursverrichtingen, zoals uit de Duitse en de Deense taalversies van deze richtlijn blijkt.

51. Gelet op deze overwegingen moet worden vastgesteld dat de taks op de aflevering van effecten aan toonder, voorzover zij wordt geheven op de eerste materiële overhandiging van nieuw uitgegeven effecten aan toonder, een krachtens artikel 11, *sub a*, van richtlijn 69/335 verboden belasting vormt.

52. Hieruit volgt dat de tweede grief van de Commissie eveneens gegrond is » (HvJ, 15 juli 2004, C-415/02, *Commissie t. België*, punten 31-52).

B.16. In het licht van de voormelde rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie rijst de vraag of de te dezen bestreden belasting, rekening houdend met de bij de wet van 14 december 2005 ingevoerde verplichting om de effecten aan toonder uiterlijk op 31 december 2013 om te zetten in effecten op naam of in gedematerialiseerde effecten, al dan niet dient te worden gekwalificeerd als een « indirecte belasting [...] ter zake van [...] het opmaken, de uitgifte, de toelating ter beurse, het in omloop brengen of het verhandelen van aandelen, deelbewijzen of andere soortgelijke effecten, alsmede van certificaten van deze

stukken, onverschillig door wie zij worden uitgegeven », in de zin van artikel 5, lid 2, van de richtlijn 2008/7/EG van de Raad van 12 februari 2008.

B.17. Artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie verleent het Hof van Justitie bevoegdheid om bij wijze van prejudiciële beslissing uitspraak te doen over zowel de uitlegging van de handelingen van de instellingen van de Unie als de geldigheid van die handelingen. Volgens de derde alinea ervan is een nationale rechterlijke instantie gehouden zich tot het Hof van Justitie te wenden, indien haar beslissingen - zoals deze van het Grondwettelijk Hof - volgens het nationale recht niet vatbaar zijn voor hoger beroep. Wanneer er twijfel is over de interpretatie of de geldigheid van een bepaling van het Unierecht die van belang is voor de oplossing van een voor dergelijk rechtscollege hangend geschil, dient dit rechtscollege, zelfs ambtshalve zonder dat één van de partijen daarom heeft gevraagd, het Hof van Justitie prejudicieel te ondervragen.

B.18. Gelet op het voorgaande dient, alvorens ten gronde uitspraak te doen over de in het verzoekschrift aangevoerde middelen, de in het beschikkende gedeelte vermelde prejudiciële vraag te worden gesteld aan het Hof van Justitie van de Europese Unie.

Om die redenen,

het Hof,

alvorens ten gronde uitspraak te doen, stelt aan het Hof van Justitie van de Europese Unie de volgende prejudiciële vraag :

Dient artikel 5, lid 2, van de richtlijn 2008/7/EG van de Raad van 12 februari 2008 betreffende de indirecte belastingen op het bijeenbrengen van kapitaal aldus te worden uitgelegd dat het zich verzet tegen het heffen van een belasting op een bij wet verplichte omzetting van effecten aan toonder in effecten op naam of in gedematerialiseerde effecten, en zo ja, kan zulk een belasting worden verantwoord op grond van artikel 6 van de voormelde richtlijn ?

Aldus uitgesproken in het Nederlands, het Frans en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 16 mei 2013.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

M. Bossuyt